

CYNGOR SIR YNYS MÔN

Adroddiad i:	PWYLLGOR GWAITH
Dyddiad:	27 CHWEFROR 2025
Pwnc:	CYLLIDEB CYFALAF 2025/26
Aelod(au) Portffolio:	ROBIN WILLIAMS – DIRPRWY ARWEINYDD A DEILYDD PORTFFOLIO – CYLLID A THAI
Pennaeth / Cyfarwyddwr Gwasanaeth:	MARC JONES – CYFARWYDDWR SWYDDOGAETH (ADNODDAU) / SWYDDOG ADRAN 151
Awdur yr Adroddiad:	MARC JONES – CYFARWYDDWR SWYDDOGAETH (ADNODDAU) / SWYDDOG ADRAN 151
Ffôn:	01248 762601
E-bost:	rmjfi@ynysmon.gov.wales
Aelodau Lleol:	Amh.

A – Argymhelliad/argymhellion a rheswm/rhesymau

Mae'n ofynnol i'r Pwyllgor Gwaith gynnig cyllideb cyfalaf ar gyfer 2025/26, a fydd yn cael ei chyflwyno am gymeradwyaeth gan y Cyngor llawn yn ei gyfarfod ar 6 Mawrth 2025.

ARGYMHELLION

Argymell y rhaglen gyfalaf ganlynol i'r Cyngor llawn ar gyfer 2025/26:-

	Cyf	£'000
Cynlluniau 2024/25 a Ddygwyd Ymlaen – Cronfa Gyffredinol	Para 4.1	6,439
Atgyweirio / Amnewid Asedau	Para 4.2 a 4.3	6,304
Diweddarau Systemau Gwresogi gan ddefnyddio'r cyllid grant Gwres Carbon Isel	Para 4.2	4,463
Cymunedau Dysgu	Para 5	152
Cynlluniau Lliniaru Llifogydd	Para 6.1	330
Caergybi: Trawsnewid yn seiliedig ar Ddiwylliant a Threftadaeth	Para 6.2	4,367
Safleoedd ac Adeiladau Datblygu Economaidd	Para 6.3	200
Isadeiledd Gwastraff	Para 6.4	1,445
Cyfrif Refeniw Tai	Para 7	20,594
Cyfanswm Rhaglen Gyfalaf Arfaethedig 2025/26		44,294
Cyllidir gan:		
Grant Cyfalaf Cyffredinol		2,661
Cronfa Gyffredinol - Benthycu â Chefnogaeth		3,118
Cymunedau Dysgu – Benthycu Digefnogaeth		152
Arian Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf		500
Arian Wrth Gefn Clustnodedig		1,160
Grantiau Llywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU		14,816
Benthycu Digefnogaeth – Cronfa Gyffredinol		1,293
Gwarged Cyfrif Refeniw'r CRT		5,488
Grantiau Allanol y CRT		4,483
Benthycu Digefnogaeth y CRT		10,623
Cyfanswm Cyllid Cyfalaf 2025/26		44,294

B – Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a beth oedd y rhesymau am eu gwrthod a/neu ddewis yr opsiwn hwn?

Ystyrir nifer o gynlluniau ychwanegol yn y rhaglen gyfalaf, a'r prif ffactor o ran cyllid fydd fforddiadwyedd a chynyddu cyllid grant allanol.

C – Am ba reswm mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?

Mater wedi'i neilltuo i'r Pwyllgor Gwaith yw cynnig y gyllideb gyfalaf flynyddol.

CH – A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?

Ydi

D – A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?

Amherthnasol

Dd – Asesu'r effaith bosibl (os yn berthnasol):

1	Sut mae'r penderfyniad hwn yn effeithio ar ein hanghenion tymor hir fel Ynys?	Mae'r gyllideb gyfalaf yn sicrhau cyllid er mwyn cynnal asedau'r Cyngor, ac mae'n ffurfio rhan o'r strategaeth i fodloni'r amcanion sydd wedi'u nodi yng Nghynllun Corfforaethol y Cyngor.
2	A rhagwelir y bydd y penderfyniad hwn yn atal costau / dibyniaethau ar yr Awdurdod yn y dyfodol? Os felly, sut?	Bydd parhau i gynnal a chadw asedau'r Cyngor yn atal costau mwy yn y dyfodol.
3	A ydyn ni wedi bod yn cydweithio gyda sefydliadau eraill er mwyn dod i'r penderfyniad hwn? Os felly, nodwch gyda phwy.	Mae prosiectau cyfalaf o ran Cymunedau Dysgu a'r CRT wedi'u halinio â blaenoriaethau a osodwyd gan Lywodraeth Cymru.
4	A yw dinasyddion Ynys Môn wedi chwarae rhan wrth lunio'r ffordd hon ymlaen, gan gynnwys y rheiny y bydd y penderfyniad yn effeithio arnynt yn uniongyrchol? Eglurwch sut.	Fel rhan o broses ymgynghori Cynllun Corfforaethol y Cyngor 2023 – 2028, gofynnwyd nifer o gwestiynau i ddinasyddion yn ymwneud â gwariant cyfalaf a'u blaenoriaethau.
5	Nodwch unrhyw effaith a all y penderfyniad ei gael ar y grwpiau a warchodir dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010.	Mae'r gyllideb cyfalaf yn sicrhau cyllid er mwyn cynnal asedau'r Cyngor, ac mae'n ffurfio rhan o'r strategaeth i fodloni'r amcanion sydd wedi'u nodi yng Nghynllun Corfforaethol y Cyngor.
6	Os mai penderfyniad strategol yw hwn, nodwch unrhyw effaith bosibl a all y penderfyniad ei gael ar y rheiny sy'n profi anfantais economaidd-gymdeithasol.	Heb adnabod unrhyw effaith.
7	Nodwch unrhyw effaith bosibl a all y penderfyniad hwn ei gael ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg, a thrin y Gymraeg yn gydradd â'r Saesneg	Heb adnabod unrhyw effaith.

E - Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori?**Beth oedd eu sylwadau?**

1	Prif Weithredwr / Tîm Arweinyddiaeth (TA) (mandadol)	Mae'r TA wedi ystyried yr adroddiad ac mae eu sylwadau wedi cael eu hymgorffori yn yr adroddiad.
2	Cyllid / Swyddog Adran 151 (mandadol)	Awdur yr adroddiad.

3	Cyfreithiol / Swyddog Monitro (mandadol)	Mae'r Cyfarwyddwr Swyddogaeth – Busnes y Cyngor yn aelod o'r TA.
4	Adnoddau Dynol (AD)	Dim effaith uniongyrchol ar AD.
5	Eiddo	Drafftwyd y rhaglen gyfalaf mewn ymgynghoriad â'r Prif Swyddog Eiddo ac Asedau ynghyd â Phennaeth Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo.
6	Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu (TGCh)	Mae sylwadau Pennaeth TGCh wedi cael eu hymgorffori yn yr adroddiad.
7	Sgriwtini	I'w gadarnhau
8	Aelodau Lleol	Mae'r cynigion yn berthnasol i'r holl Aelodau.
9	Unrhyw gyrrff allanol / eraill	Amherthnasol.

F - Atodiadau:

Atodiad 1 – Adroddiad ar Gyllideb Cyfalaf 2025/26
 Atodiad 2 – Cyllideb Cyfalaf Arfaethedig Terfynol 2025/26

FF - Papurau cefndirol (cysylltwch ag awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach):

Adroddiad Strategaeth Cyfalaf – Cyngor llawn 7 Mawrth 2024
 Cyllideb Cyfalaf 2024/25 – Cyngor llawn 7 Mawrth 2024
 Adroddiadau Monitro Cyfalaf Chwarterol 2024/25 – Pwyllgor Gwaith - 24 Medi 2024, 26 Tachwedd 2024, 18 Chwefror 2025

1. CYFLWYNIAD

1.1. Mae'r Gyllideb Cyfalaf ar gyfer 2025/26, sydd wedi'i chynnwys isod, yn ystyried yr egwyddorion sydd wedi'u cynnwys yn y Strategaeth Cyfalaf a gymeradwywyd gan y Pwyllgor Gwaith a'r Cyngor llawn ym mis Mawrth 2024. Mae'r Strategaeth Cyfalaf wedi'i ddiweddarau i adlewyrchu'r gyllideb cyfalaf arfaethedig ar gyfer 2025/26, ond nid yw egwyddorion y strategaeth wedi newid.

2. EGWYDDORION Y STRATEGAETH CYFALAF

2.1. Cymeradwywyd y Strategaeth Cyfalaf ar gyfer 2024/25 gan y Pwyllgor Gwaith a'r Cyngor llawn, a bydd yn cael ei ddiweddarau ar gyfer 2025/26 i adlewyrchu'r lefelau cyllido newydd, unrhyw newidiadau ym mlaenoriaethau'r Cyngor ac unrhyw newidiadau a nodwyd yn Strategaeth Rheoli'r Trysorlys y Cyngor ar gyfer 2025/26, fydd yn cael eu cymeradwyo gan y Pwyllgor Gwaith a'r Cyngor llawn ym mis Mawrth 2025.

2.2. Mae'r Strategaeth Gyfalaf gyfredol yn nodi'r egwyddorion canlynol ar gyfer y Cyngor wrth lunio ei raglen gyfalaf:-

- Bob blwyddyn, bydd y cyllid cyfalaf yn cael ei ddyrannu er mwyn sicrhau buddsoddiad mewn asedau presennol i'w diogelu ar gyfer y dyfodol.

Bydd y Cyngor yn defnyddio cyllid cyfalaf allanol pryd bynnag y bo'n bosibl a fforddiadwy.

- Bydd cyllid cyfalaf hefyd yn cael ei flaenoriaethu ar gyfer asedau sydd eu hangen i helpu'r Cyngor i gyflawni ei ddyletswyddau statudol.

Mae'r Cyngor wedi ymrwymo i Raglen Cymunedau Dysgu, a bydd yn parhau i ddefnyddio cyllid allanol y rhaglen yn llawn.

2.3. Yna, fe aeth y strategaeth ymlaen i ddarparu ychydig mwy o wybodaeth ynghylch sut y byddai'r egwyddorion hyn yn cael eu darparu, ac roedd yn cynnwys y pwyntiau allweddol canlynol:-

- Ystyrir y Rhaglen Cymunedau Dysgu ar wahân i weddill y rhaglen gyfalaf gyffredinol.
- Mae disodli asedau presennol a darfodedig yn fuddiol o ran lleihau costau refeniw, a bydd y rhaglen gyfalaf yn dyrannu cyllid er mwyn gwella offer TG presennol, cerbydau ac adeiladu'r Cyngor, neu gael rhai newydd.
- Mae'n ofyniad statudol i gynnig grantiau cyfleusterau i'r anabl, a bydd y rhaglen gyfalaf yn dosbarthu cyllid yn flynyddol er mwyn cydymffurfio â'r gofyniad hwn.
- Bydd swm yn cael ei ddyrannu'n flynyddol er mwyn cyllido gwaith gwella ffyrdd. Bydd y swm yn ddibynnol ar y swm sydd ei angen i gyflawni isafswm gwerth unrhyw gontract, y lefel o gyllid allanol a mewnol sydd ar gael ac asesiad ar gyflwr ffyrdd yr Awdurdod.
- Bydd prosiectau sydd angen cyllid cyfatebol yn cael eu hasesu fesul achos, a bydd unrhyw benderfyniad i ddyrannu cyllid yn seiliedig ar sut mae'r prosiect yn cydfynd â blaenoriaethau corfforaethol y Cyngor, unrhyw oblygiadau refeniw parhaus a chymhareb cyllid y Cyngor â chyllid allanol.
- Cwblheir prosiectau sy'n cael eu cyllido gan fenthycia digefnogaeth dim ond os yw'r gostyngiad mewn costau refeniw, neu mae'r incwm ychwanegol a gynhyrchir, yn ddigon i fodloni unrhyw gostau cyllido cyfalaf ychwanegol.

2.4. Mae'r Strategaeth Gyfalaf hefyd yn egluro sut y dylid asesu unrhyw fid newydd, fel a ganlyn:-

- Faint fydd y prosiect yn ei gyfrannu at flaenoriaethau'r Cynllun Corfforaethol;
- A yw'r prosiect yn denu cyllid allanol sylweddol;
- A fydd y prosiect yn arwain at arbedion refeniw;
- A fydd y prosiect yn helpu i liniaru risg corfforaethol.

3. CYLLIDO RHAGLEN GYFALAF 2025/26

3.1. Dangosir y cyllid sydd ar gael i gyllido'r rhaglen gyfalaf ar gyfer 2025/26 yn Nhabl 1 isod. Dylid nodi fod y ffigyrau ar gyfer y Grant Cyfalaf Cyffredinol a Benthycia â Chefnogaeth yn seiliedig ar ffigyrau'r setliad dros dro ar gyfer Llywodraeth Lleol. Ni fydd y ffigwr terfynol yn hysbys nes cyhoeddir ffigyrau'r setliad terfynol ar 28 Chwefror 2025. Ni ddisgwylir y bydd lefel y cyllid yn newid yn sylweddol rhwng y setliad dros dro a'r setliad terfynol.

Tabl 1
Cyllid Cyfalaf y Disgwylir ar gyfer 2025/26

Ffynonellau Cyllido	£'000	£'000
Rhaglen Gyfalaf Cronfa Gyffredinol		
Cynlluniau / Cyllid a ddygwyd ymlaen o 2024/25	6,439	
Grant Cyfalaf Cyffredinol 2025/26	2,661	
Benthycia â Chefnogaeth	2,126	
Grantiau Llywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU (gwarantedig)	9,829	
Arian Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf	500	
Arian Wrth Gefn Clustnodedig	700	
Cyllid ar gyfer y Rhaglen Gyfalaf Gyffredinol (Cronfa'r Cyngor)		22,255
Cymunedau Dysgu		
Benthycia Digefnogaeth	152	
Cyllid ar gyfer Cymunedau Dysgu		152
Cyfrif Refeniw Tai (CRT)		
Arian Wrth Gefn y CRT	0	
CRT – Gwarged yn ystod y Flwyddyn	5,488	
Lwfans Atgyweiriadau Mawr Llywodraeth Cymru a grantiau allanol eraill	4,483	
Cyllid ar gyfer y CRT		9,971
Cyfanswm Cyllid Cyfalaf 2025/26		32,378

3.2. Mae'r Cyllid Cyfalaf Cyffredinol a dderbyniwyd gan Lywodraeth Cymru (LIC) ar gyfer 2025/26 £401k yn uwch na'r dyraniad ar gyfer 2024/25, sef y cynnydd sylweddol cyntaf y mae'r Cyngor wedi'i dderbyn ers nifer o flynyddoedd, ond nid yw'r cynnydd yn gwneud iawn am y lleihad yng ngwerth y cyllid yn sgil chwyddiant.

3.3. Er bod gan y Cyngor ysgolion heb eu gwerthu, mae'r derbyniadau cyfalaf a dderbyniwyd wedi cael eu dyrannu i gyllido ysgolion newydd e.e. nid yw Ysgol Llangaffo wedi ei werthu eto, ond mae'r derbyniadau cyfalaf o unrhyw werthiant yn y dyfodol wedi eu dyrannu fel rhan o'r cyllid ar gyfer Ysgol Santes Dwynwen. Mae gan y Cyngor ychydig o asedau y mae'n dymuno'u gwaredu, ac mae derbyniadau cyfalaf sydd heb eu dyrannu ar gyfer unrhyw gynlluniau penodol. Cynigir rhyddhau £500k o'r derbyniadau cyfalaf anneilltuedig hyn i gynyddu'r cyllid sydd ar gael yn 2025/26.

- 3.4. Yn ystod y blynyddoedd diweddar, mae'r Cyngor wedi darparu cyllid mewn arian wrth gefn clustnodedig er mwyn cyllido prosiectau unigol. Mae'r Cyngor wedi defnyddio £3.78m o arian wrth gefn i gydbwysu cyllideb refeniw 2023/24, ac mae'n bwriadu defnyddio £4.4m yn rhagor yn 2024/25. Mae hyn wedi lleihau arian wrth gefn y Cyngor i'r isafswm, ac ni ellir defnyddio arian wrth gefn fel cyllid cyfalaf yn 2025/26, er bod £700k o arian wrth gefn clustnodedig ar gael i gyllido prosiectau cyfalaf yn 2025/26.
- 3.5. Mae cyllid y CRT wedi'i glustnodi ar gyfer prosiectau'r cyfrif hwnnw, ac ni ellir ei ddefnyddio at unrhyw ddiben arall. Erbyn hyn, rhagwelir y bydd balans arian wrth gefn y CRT wedi lleihau i'r isafswm ac na fydd modd rhyddhau unrhyw gyllid pellach o'r arian wrth gefn. Mae'r gwarged a gynhrychir drwy gyfrif refeniw'r CRT yn cael ei ail-fuddsoddi yn y stoc dai drwy'r rhaglen gyfalaf, ac mae'r ffigwr uchod yn seiliedig ar y gwarged amcangyfrifedig fel y nodir yn y Cynllun Busnes 30 mlynedd. Mae'r cyllid grant yn cynnwys Lwfans Atgyweiriadau Mawr Llywodraeth Cymru a chyllid grant ar gyfer datblygu cyfleuster gofal ychwanegol ym Mhorthaethwy.

4. RHAGLEN GYFALAF ARFAETHEDIG 2025/26

4.1. Cynlluniau a ddygwyd ymlaen o 2024/25

Mae'r adroddiad monitro'r gyllideb gyfalaf ar ddiwedd chwarter 3 2024/25 yn rhagweld tanwariant o £6.439m yn y rhaglen gyfalaf, er gall y sefyllfa derfynol newid yn ystod y chwarter olaf. Unwaith fydd y sefyllfa derfynol ar gyfer 2024/25 yn hysbys, bydd hyn yn cael ei adrodd i'r Pwyllgor Gwaith ynghyd â chais i gymeradwyo'r broses o ddwyn cyllid ymlaen o 2024/25 i 2025/26. Mae'r cynlluniau sy'n debygol o gael eu dwyn ymlaen i 2025/26 i'w gweld yn y tabl isod:-

Tabl 2
Cynlluniau a Ddygwyd Ymlaen o 2024/25

Cynlluniau a Ddygwyd Ymlaen o 2024/25	2025/26 £'000
Atgyweiriadau Mawr ac Uwchraddiadau Diweddarau Adeiladau Ysgolion	769
Prynu Cerbydau	48
Prynu Offer TG	352
Uwchraddio Toiledau Cyhoeddus	270
Cyllid Cyfatebol ar gyfer Grantiau Gwres Carbon Isel	696
Adfywio Caergybi (THI Cam II)	291
Isadeiledd Morwrol ac Ymwelwyr	190
Caergybi: Trawsnewid yn seiliedig ar Ddiwylliant a Threftadaeth	3,426
Cynlluniau Lliniaru Llifogydd	110
Canolfan Glanhwfa	287
Cyfanswm Cynlluniau a Ddygwyd Ymlaen	6,439
Cyllidir gan	
Benthyca â Chefnogaeth	992
Grantiau Llywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU	4,987
Arian Wrth Gefn Clustnodedig	460
Cyfanswm y Cyllid ar gyfer Cynlluniau a Ddygwyd Ymlaen	6,439

4.2. Adnewyddu / Amnewid Asedau Presennol

Bob blwyddyn, mae'n rhaid buddsoddi yn asedau'r Cyngor er mwyn ymestyn eu hoes a sicrhau eu bod yn addas at eu diben, neu i amnewid asedau sydd wedi cyrraedd diwedd eu hoes. Cynigir y canlynol:-

- **Adnewyddu Ysgolion** – Mae'r gost o glirio'r ôl-groniad o waith cynnal a chadw ym 46 o ysgolion y Cyngor yn sylweddol, ac ni ellir ei gyllido'n llawn yn y tymor byr a chanolig. Efallai y bydd rhaglen moderneiddio ysgolion y Cyngor yn lleihau peth o'r gost hon, ond bydd nifer o'r ysgolion presennol yn parhau i gael eu defnyddio yn y tymor hir. Mae £471k wedi cael ei ddyrannu, ac mae swm pellach o £319k wedi cael ei ddyrannu fel cyllid cyfatebol ar gyfer gwaith a gyllidir drwy grant Gwres Carbon Isel LIC, a bydd hyn yn denu £2.873m o gyllid grant. Yn ychwanegol i hyn mae £345k wedi cael ei ddyrannu i ddechrau ar y gwaith o uwchraddio'r toiledau yn ysgolion uwchradd y Cyngor. Bu y gwaith yn cael ei flaenoriaethu i wneud yr uwchraddau mwyaf brys yn gyntaf.
- **Adnewyddu Adeiladau nad ydynt yn Ysgolion** - Oherwydd cyllid annigonol dros nifer o flynyddoedd, mae adeiladu'r Cyngor yn parhau i ddirywio. Mae £1.327m o waith wedi'i adnabod ar gyfer 2025/26 mewn canolfannau hamdden, llyfrgelloedd, cartrefi gofal preswyl a chyfleusterau gofal dydd. Yn ogystal â hyn, mae £127k wedi'i ddyrannu fel cyllid cyfatebol ar gyfer gwaith a gyllidir â Grant Gwres Carbon Isel LIC a fydd yn denu £1.144m o gyllid grant. Mae'r gwaith adnewyddu yn parhau yng Nghanolfan Hamdden Plas Arthur, ac mae swm pellach o £500k wedi'i ddyrannu o'r arian wrth gefn clustnodedig.
- **Ail-wynebu Priffyrdd** - Mae'r Adroddiad Statws ac Opsiwn Blynyddol yn cadarnhau fod angen cyllideb flynyddol o £2.5m er mwyn cynnal amodau Sefydlogrwydd (Ataliol) ar ein ffyrdd. Byddai cyllideb dan y swm gofynnol hwn yn arwain at lai o effeithlonrwydd a llai o werth am arian, gyda costau ychwanegol ar gyfer yr Awdurdod Priffyrdd gyda mwy o gyllid yn cael ei wario ar waith brys a'r risg o gynnydd mawn hawliadau trydydd parti yn cael eu gwneud yn erbyn yr Awdurdod. Mae £1.7m wedi'i ddyrannu ar gyfer y gwaith hwn. Fodd bynnag, rhagwelir y gall LIC gyllido benthyca ychwanegol a fyddai'n caniatáu cynyddu'r dyraniad hwn yn 2025/26 a 2026/27.
- **Cerbydau** – Mae'r Cyngor wedi ymrwymo i ddod yn sefydliad carbon niwtral ac, er mwyn cyflawni'r ymrwymiad hwnnw, mae'n rhaid i'r Cyngor leihau nifer y cerbydau petrol a disel a ddefnyddir. Fodd bynnag, bydd cyflawni hyn o fewn cyfyngiadau cyllido presennol yn heriol, a bydd y Cyngor yn dibynnu ar gyllid grant ychwanegol, neu bydd yn rhaid newid o bryniant uniongyrchol i brydlesu, er mwyn cyflawni'r newid. Mae'r Gwasanaeth wedi nodi lori graeanu a bysiau mini newydd ar gyfer Trafnidiaeth Cymunedol Môn fel blaenoriaeth. Mae £240k wedi'i ddyrannu yn y gyllideb arfaethedig i brynu un lori graeanu newydd ac i ddechrau rhaglen amgen bysiau mini Trafnidiaeth Cymunedol Môn, a swm pellach o £300k i ddisodli cerbydau fflyd hyn.

Asedau TG - Mae angen buddsoddiad parhaus er mwyn cynnal isadeiledd craidd y Cyngor a disodli dyfeisiadau a ddefnyddir gan staff i gael mynediad at systemau. Nodwyd mai £271k sydd ei angen er mwyn cynnal yr isadeiledd craidd ac i ddisodli dyfeisiau bwrdd gwaith.
- **Asedau TG mewn Ysgolion** – Gwnaed buddsooddiadau sylweddol i uwchraddio asedau TG mewn ysgolion, gan ddefnyddio cyllid LIC (HWB). Bydd angen i'r Cyngor gyllido disodli'r asedau yma pan ddaw i ddiwedd eu hoes defnyddiol. Er mai ond swm bach o wariant sydd ei angen yn 2025/26, dyrennir cyllid pan ar gael er mwyn cynyddu'r arian wrth gefn i gyllido'r gwariant sylweddol, dros £2m, bydd ei angen yn 2027/28. Mae swm pellach o £155k wedi ei ddyrannu i gyllido'r gost o ddisodli dyfeisiadau ac isadeiledd TG mewn ysgolion, gydag unrhyw gyllid heb ei ddefnyddio'n cael ei ddwyn ymlaen i flynyddoedd y dyfodol.

4.3. Grantiau Cyfleusterau i'r Anabl

Mae'r galw am addasiadau mawr i alluogi trigolion anabl i barhau i fyw gartref yn parhau i fod yn uchel. Mae cyllid o £500k ar gyfer addasu tai Cyngor wedi'i gynnwys yng nghyllideb cynnal a chadw arfaethedig y CRT, fodd bynnag, mae'n rhaid i'r Cyngor gyllido gwaith mewn cartrefi preifat hefyd. Mae'r dyraniad wedi'i gynyddu i £870k yn 2025/26, cynnydd o £120k o gymharu â'r flwyddyn flaenorol.

5. RHAGLEN CYMUNEDAU DYSGU

5.1. Mae gwaith y Cyngor i foderneiddio'r stad ysgolion, drwy raglen Cymunedau Dysgu LIC, yn symud i'r cam nesaf ac, o ganlyniad, nid oes unrhyw waith wedi'i gynllunio ar gyfer unrhyw ysgolion newydd yn 2025/26. Mae angen cyllideb o £152k i dalu'r symiau wrth gefn yn gysylltiedig â phrosiect Ysgol y Graig a gwblhawyd yn 2024.

6. PROSIECTAU ERAILL

6.1. Caiff cynlluniau llifogydd eu cyllido â grant gan LIC (85%), ac mae'r 15% sy'n weddill yn cael ei gyllido gan y Cyngor. Mae nifer o brosiectau'n dal i gael eu datblygu, yn cynnwys cynlluniau mawr ym Mhorthaethwy a Llanfairpwll. Mae'r ddau gynllun yn y cyfnod dylunio a bydd achos busnes llawn yn cael ei gyflwyno i LIC am gyllid i ymgymryd â'r gwaith. Mae £300k wedi cael ei ddyrannu fel cyllid cyfatebol ar gyfer un o'r cynlluniau, ond bydd y cyllid hwn yn cael ei ddefnyddio dim ond os bydd LIC yn darparu cyllid grant ar gyfer y cynlluniau. Ar hyn o bryd, nid oes sicrwydd y bydd y cais yn llwyddiannus.

6.2. Mae'r cyllid yn ymwneud â'r prosiect Caergybi : Trawsnewid yn seiliedig ar edi'i ysgogi gan Ddiwylliant a Threftadaeth yn symud i'w flwyddyn olaf, a bydd nifer o brosiectau'n cael eu rhoi ar waith gan y Cyngor a sefydliadau eraill. Mae'r prosiect yn cael ei gyllido gan Lywodraeth y DU drwy gynllun grant a ddaeth yn lle'r cyllid a oedd yn arfer cael ei ddarparu drwy raglenni'r UE. Yn ogystal â'r cyllid a ddygwyd ymlaen o 2024/25, bwriedir gwario swm pellach o £4.367m yn 2025/26.

6.3. Mae'r gwasanaeth Datblygu Economaidd wrthi'n chwilio am grant i ddatblygu mwy o unedau busnes ledled Ynys Môn, ond mae cychwyn y cynlluniau'n ddibynnol ar geisiadau grant llwyddiannus. Mae £200k wedi'i ddyrannu i wneud gwaith pellach i ddatblygu a dylunio cynlluniau unigol.

6.4. Bydd angen gwariant sylweddol yn y tymor canolig i ddiweddarau cyfleusterau gwastraff y Cyngor. Bydd hyn yn nid yn unig yn disodli hen offer, ond bydd hefyd yn caniatáu i'r cyfleusterau ym Mhenhesgyn a Gwalchmai gael eu uwchraddio i gwrdd â'r gofynion cyfreithiol newydd ac fel y gall y Cyngor gwrdd â thargedau ailgylchu LIC. Mae gwaith ar y gweill i sicrhau cyllid grant gan LIC i gyllido mwyafrif y buddsoddiad. Yn 2025/26, bydd y Cyngor yn derbyn cyllid drwy gynllun Cyfrifoldeb Estynedig Cynhyrchwyr am ddeunydd pecynnu (eEPR) Llywodraeth y DU. Rhagwelir y bydd y Cyngor yn derbyn £2.3m o gyllid yn 2025/26. Mae'r cyllid hwn wedi'i glustnodi i gyllido buddsoddiad hanfodol yn isadeiledd gwastraff nad yw'n cael ei gyllido drwy grantiau Llywodraeth Cymru. Mae £1.445m wedi cael ei ddyrannu yng nghyllideb 2025/26.

7. CYFRIF REFENIW TAI

7.1. Mae'r Cyfrif Refeniw Tai (CRT) yn gyfrif sydd wedi'i glustnodi o ran gwariant refeniw a chyfalaf. Yn y rhaglen arfaethedig ar gyfer 2025/26, bydd buddsoddiad yn parhau yn y stoc bresennol er mwyn sicrhau cydymffurfiaeth barhaus gyda safonau SATC, gyda £13m yn cael ei fuddsoddi.

7.2. Mae'r gwaith o adeiladu cyfleuster gofal ychwanegol ym Mhorthaethwy yn mynd rhagddo. Bwriedir gwario £2.276m yn 2025/26.

Mae'r Cyngor yn parhau i adeiladu stoc tai newydd ledled yr Ynys, ac mae nifer o brosiectau wedi'u cynllunio ar gyfer 2025/26. Mae pob prosiect yn ddarostyngedig i asesiad hyfywedd ariannol ac yn cael ei ychwanegu i'r rhaglen dim ond os yw'r asesiad yn gadarnhaol ac os yw'r prosiect wedi cael ei gymeradwyo gan y Pwyllgor Gwaith yn unol â'r protocol a gytunwyd. Mae cyfanswm y gyllideb ar gyfer 3 chynllun sydd eisoes wedi'u cymeradwyo, ynghyd â swm ar gyfer adnewyddu hen dai Cyngor sydd wedi'u hail brynu, yn cyfateb i £4.985m ar gyfer 2025/26 ond gellir cynyddu'r swm hwn wrth i fwy o gynlluniau gael eu datblygu a'u cymeradwyo.

Cyfanswm amcangyfrifedig y buddsoddiadau a gynllunir ar gyfer 2025/26 yw £20.594m. Bydd y rhaglen yn cael ei chyllido drwy: y gwarged referniw a gynhrychir yn 2025/26 (£5.488m), Benthycia Digefnogaeth (£10.623m) a grantiau LIC (£4.483m).

- 7.3. Bydd y rhaglen fuddsoddi tymor hir, yn ogystal â'r ffordd y bydd yn cael ei gyllido dros y 30 mlynedd nesaf, yn cael ei nodi yng nghynllun busnes y Cyfrif Refeniw Tai, fydd yn cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor Gwaith maes o law.
- 7.4. Mae £350k wedi cael ei ddyrannu i brynu cerbydau amgen ar gyfer yr Uned Cynnal a Chadw Tai.

8. CRYNODEB O'R RHAGLEN GYFALAF A ARGYMHELLIR 2025/26

- 8.1. Mae'r rhaglen gyfalaf argymhellir ar gyfer 2025/26 wedi'i chrynhof yn Nhabl 3 isod, ac wedi'i dadansoddi mewn mwy o fanylder yn Atodiad 2:-

Tabl 3
Crynodeb o'r Rhaglen Gyfalaf Argymhellir 2025/26

	Cyf	£'000
Cynlluniau a Ddygwyd Ymlaen o 2024/25 – Cronfa Gyffredinol	Para 4.1	6,439
Atgyweirio Asedau / Asedau Amgen	Para 4.2 a 4.3	6,304
Diweddarau Systemau Gwresogi gan ddefnyddio'r grant Gwres Carbon Isel	Para 4.2	4,463
Cymunedau Dysgu	Para 5	152
Cynlluniau Lliniaru Llifogydd	Para 6.1	330
Caerdybi: Trawsnewid yn seiliedidg ar Ddiwylliant a Threftadaeth	Para 6.2	4,367
Safleoedd ac Adeiladau Datblygu Economaidd	Para 6.3	200
Isadeiledd Gwastraff	Para 6.4	1,445
Cyfrif Refeniw Tai	Para 7	20,594
Cyfanswm y Rhaglen Gyfalaf Argymhellir 2025/26		44,294
Cyllidir gan:		
Grant Cyfalaf Cyffredinol		2,661
Cronfa Gyffredinol - Benthycia â Chefnogaeth		3,118
Cymunedau Dysgu – Benthycia Digefnogaeth		152
Arian Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf		500
Arian Wrth Gefn Clustnodedig		1,160
Grantiau Llywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU		14,816
Benthycia Digefnogaeth – Cronfa Gyffredinol		1,293
Gwarged Cyfrif Refeniw'r CRT		5,488
Grantiau Allanol y CRT		4,483
Benthycia Digefnogaeth y CRT		10,623
Cyfanswm Cyllid Cyfalaf 2025/26		44,294

- 8.2. Gwelir bod cyfanswm y rhaglen gyfalaf, fel y gwelir yn Nhabl 3 uchod, £11.916m yn fwy na'r cyllid cyfalaf sydd ar gael, fel y nodir yn Nhabl 1. Bydd hyn yn cael ei gyllido drwy fenthycia digefnogaeth, £1.293m, gan y Gronfa Gyffredinol a £10.623m gan y CRT.

- 8.3.** Bydd y benthycia digefnogaeth ychwanegol hwn yn creu gwariant refeniw ychwanegol gan y bydd y ddarpariaeth refeniw isaf (DRI) a chostau llog yn uwch yn 2026/27. Bydd y gost ychwanegol gwirioneddol yn dibynnu ar y gyfradd llog ar adeg y benthyciad a hyd oes yr ased a fydd yn cael ei gyllido â'r benthyciad. Gan fod y Cyngor wedi mabwysiadu dull blwydd-dal ar gyfer cyfrifo'r taliad DRI, mae gwerth y taliad hwn yn cynyddu dros amser, a bydd y cyfanswm a delir i'r cyfrif refeniw yn cyfateb i'r swm a fenthycwyd.

CYLLIDEB CYFALAF ARFAETHEDIG TERFYNOL 2025/26

Cynllun	Cyllideb £'000	Grantiau Allanol £'000	Grant Cyfalaf Cyffredinol £'000	Benthyca â Chefnogaeth £'000	Benthyca Digefnogaeth £'000	Gwarged CRT £'000	Arian Wrth Gefn Clustnodedig £'000	Arian Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf £'000
Cynlluniau a ddygwyd ymlaen o 2024/25								
Adnewyddu Ysgolion	769	193		576				
Disodli Cerbydau	48			48				
Disodli Offer TG	352			352				
Uwchraddio Toiledau Cyhoeddus	270						270	
Systemau Gwresogi Carbon Isel	696	696						
Adfywio Caergybi (THI Cam II)	291	291						
Isadeiledd Morwrol ac Ymwelwyr	190						190	
Caergybi : Trawsnewid yn seiliedig ar Ddiwylliant a Threftadaeth	3,426	3,426						
Cynlluniau Lliniaru Llifogydd	110	94		16				
Canolfan Glanhwfa	287	287						
Cyfanswm Cynlluniau ymrwmoedog 2025/26	6,439	4,987	0	992	0	0	460	0
Adnewyddu / Disodli Asedau								
Adnewyddu Adeiladau Ysgolion	471			471				
Adnewyddu Toiledau Ysgolion Uwchradd	345							345
Adnewyddu ac Atgyweirio – Swyddfeydd y Cyngor	125				125			
Adnewyddu ac Atgyweirio – Canolfan Hamdden Amlwch	80			80				
Adnewyddu ac Atgyweirio – Canolfan Hamdden David Hughes	46			46				
Atgyweirio Llyfrgell Porthaethwy	17			17				
Adnewyddu ac Atgyweirio – Brwynog	69			60	9			
Adnewyddu ac Atgyweirio – Garreglwyd	514				514			

Cynllun	Cyllideb	Grantiau Allanol	Grant Cyfalaf Cyffredinol	Benthyca â Chefnogaeth	Benthyca Digefnogaeth	Gwarged CRT	Arian Wrth Gefn Clustnodedig	Arian Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Adnewyddu ac Atgyweirio – Haulfre	81			81				
Adnewyddu ac Atgyweirio – Plas Crigyll	100			100				
Adnewyddu ac Atgyweirio – Plas Mona	70			70				
Adnewyddu ac Atgyweirio – Hen Rheithordy	35			35				
Adnewyddu ac Atgyweirio – Gors Felen	315				315			
Disodli Cerbydau	540		140	400				
Disodli Offer TG – Cyffredinol	271		271					
Disodli Offer TG - Ysgolion	155							155
Grantiau Cyfleusterau i'r Anabl	870		870					
Adnewyddu Canolfan Hamdden Plas Arthur	500						500	
Ailwynebu Priffyrdd	1,700		1,380	320				
Cyfanswm Adnewyddu / Disodli Asedau	6,304	0	2,661	1,680	963	0	500	500
Rhaglen Cymunedau Dysgu								
Ysgol y Graig	152				152			
Cyfanswm Rhaglen Cymunedau Dysgu	152	0	0	0	152	0	0	0
Cynlluniau Lliniaru Llifogydd								
Cynlluniau Lliniaru Llifogydd – Cyllid Cyfatebol	330				330			
Cyfanswm Cynlluniau Lliniaru Llifogydd	330	0	0	0	330	0	0	0
Uwchraddio Systemau Gwresogi i Systemau Carbon Isel								
Uwchraddio Systemau Gwresogi i Systemau Carbon Isel	4,463	4,017		446				
Cyfanswm Uwchraddio Systemau Gwresogi i Systemau Carbon Isel	4,463	4,017	0	446	0	0	0	0

Cynllun	Cyllideb £'000	Grantiau Allanol £'000	Grant Cyfalaf Cyffredinol £'000	Benthycu â Chefnogaeth £'000	Benthycu Digefnogaeth £'000	Gwarged CRT £'000	Arian Wrth Gefn Clustnodedig £'000	Arian Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf £'000
Caergybi : Trawsnewid yn seiliedig ar Ddiwylliant a Threftadaeth								
Caergybi : Trawsnewid yn seiliedig ar Ddiwylliant a Threftadaeth	4,367	4,367						
Cyfanswm Caergybi : Trawsnewid wedi'i ysgogi gan Ddiwylliant a Threftadaeth	4,367	4,367	0	0	0	0	0	0
Safleoedd ac Eiddo Datblygu Economaidd								
Safleoedd ac Eiddo Datblygu Economaidd	200						200	
Cyfanswm Safleoedd ac Adeiladau Datblygu Economaidd	200	0	0	0	0	0	200	0
Isadeiledd Gwastraff								
Offer Didoli Ailgylchu Mewnol - Gwalchmai	733	733						
Offer Symudol - Penhesgyn	318	318						
Gwaith Draenio - Penhesgyn	314	314						
Offer Symudol - Gwalchmai	80	80						
Cyfanswm Isadeiledd Gwastraff	1,445	1,445	0	0	0	0	0	0
CYFANSWM CRONFA GYFFREDINOL	23,700	14,816	2,661	3,118	1,445	0	1,160	500
Cyfrif Refeniw Tai								
Rhaglen Cynnal a Chadw Cynlluniedig SATC	12,983	2,690			5,155	5,138		
Cyfleuster Gofal Ychwanegol Porthaethwy	2,276	841			1,435			
Disodli Cerbydau	350				350	350		
Datblygiad Newydd - Hen Safle Ysgol Niwbwrch	1,427	880			547			
Datblygiad Newydd – Cae Braenar Caergybi	1,415	72			1,343			
Datblygiad Newydd – Y Bryn Llanfaethlu	563				563			
Adnewyddu Cyn Dai Cyngor	1,580				1,580			

Cynllun	Cyllideb	Grantiau Allanol	Grant Cyfalaf Cyffredinol	Benthyca â Chefnogaeth	Benthyca Digefnogaeth	Gwarged CRT	Arian Wrth Gefn Clustnodedig	Arian Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
CYFANSWM CYFRIF REFENIW TAI	20,594	4,483	0	0	10,623	5,488	0	0
CYFANSWM RHAGLEN CYFALAF 2025/26	44,294	19,299	2,661	3,118	12,068	5,488	1,160	500